

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie
PERSCOMMUNIQUÉ nr. 190/21
Luxemburg, 26 oktober 2021

Arrest in zaak C-109/20
PL Holdings

Het Unierecht verbiedt een lidstaat om een arbitrageovereenkomst te sluiten waarvan de inhoud identiek is aan een nietig arbitragebeding in een bilateraal investeringsverdrag tussen lidstaten

De nationale rechter moet een arbitraal vonnis dat op basis van een dergelijke arbitrageovereenkomst is gewezen dus vernietigen

PL Holdings, een vennootschap naar Luxemburgs recht, werd in 2013 het stemrecht ontnomen dat was verbonden aan haar aandelen in een Poolse bank, en werd gedwongen deze aandelen te verkopen. Omdat zij het niet eens was met dit besluit van de Komisja Nadzoru Finansowego (financieel toezichthouder, Polen), heeft PL Holdings een arbitrageprocedure tegen Polen ingeleid. Daartoe heeft zij zich op basis van het bilaterale investeringsverdrag (BIT) dat in 1987 is gesloten tussen België en Luxemburg enerzijds en Polen anderzijds¹, gewend tot het scheidsgerecht dat in een arbitragebeding in dat verdrag² werd vermeld.

Bij twee vonnissen van 28 juni en 28 september 2017 heeft het scheidsgerecht geoordeeld dat het bevoegd was om kennis te nemen van het betrokken geschil, vastgesteld dat Polen zijn uit de BIT voortvloeiende verplichtingen niet was nagekomen en Polen veroordeeld tot betaling van schadevergoeding aan PL Holdings.

Het door Polen bij de Svea hovrätt (rechter in tweede of eerste aanleg Stockholm, Zweden) ingestelde beroep tot vernietiging van de scheidsrechterlijke vonnissen is verworpen. Deze rechterlijke instantie heeft met name geoordeeld dat het arbitragebeding in de BIT waarin is bepaald dat een geschil betreffende deze overeenkomst door een arbitrage-instantie moet worden beslecht, weliswaar nietig is, maar dat deze nietigheid een lidstaat en een investeerder uit een andere lidstaat er later niet van hoeft te weerhouden om ter oplossing van dit geschil een ad-hocarbitrageovereenkomst te sluiten.

Nadat bij de Högsta domstol (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Zweden) hoger beroep was ingesteld tegen de beslissing van de Svea hovrätt, heeft deze rechterlijke instantie besloten zich tot het Hof van Justitie te wenden teneinde duidelijkheid te krijgen over de vraag of de artikelen 267 en 344 VWEU eraan in de weg staan dat tussen de partijen bij het geschil een ad-hocarbitrageovereenkomst wordt gesloten wanneer de inhoud van deze overeenkomst identiek is aan een arbitragebeding dat is opgenomen in de BIT en strijdig is met het Unierecht.

De Grote kamer van het Hof werkt zijn rechtspraak die voortvloeit uit het arrest Achmea³ verder uit, en oordeelt dat het Unierecht een lidstaat verbiedt om een dergelijke arbitrageovereenkomst te sluiten.

Beoordeling door het Hof

¹Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van het Groothertogdom Luxemburg, enerzijds, en de Regering van de Volksrepubliek Polen, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend op 19 mei 1987.

² Artikel 9 BIT.

³ Arrest van 6 maart 2018, [C-284/16](#), (zie tevens perscommuniqué [nr.º 26/18](#)).

In de eerste plaats bevestigt het Hof op basis van het arrest Achmea dat het arbitragebeding in de BIT, waarin is bepaald dat een investeerder uit een van de lidstaten in geval van een geschil over investeringen in de andere lidstaat die deze BIT heeft gesloten, tegen laatstgenoemde staat een arbitrageprocedure kan inleiden voor een scheidsrecht waarvan deze staat de bevoegdheid heeft aanvaard, in strijd is met het Unierecht. Dit beding kan namelijk niet alleen afbreuk doen aan het beginsel van wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten, maar ook aan het eigen karakter van het Unierecht, dat wordt gewaarborgd door de prejudiciële procedure van artikel 267 VWEU. Dat beding is dus niet verenigbaar met het in artikel 4, lid 3, eerste alinea, VEU neergelegde beginsel van loyale samenwerking en doet afbreuk aan de autonomie van het Unierecht, die met name is neergelegd in artikel 344 VWEU.

In de tweede plaats stelt het Hof vast dat indien een lidstaat een geschil dat betrekking kan hebben op de toepassing en de uitlegging van het Unierecht, zou mogen voorleggen aan een arbitrageinstantie met dezelfde kenmerken als de instantie die wordt bedoeld in een arbitragebeding dat nietig is omdat het in strijd is met het Unierecht, en wel door het sluiten van een ad-hocarbitrageovereenkomst waarvan de inhoud overeenkomt met dat beding, dit er in feite op zou neerkomen dat die lidstaat zijn verplichtingen die voortvloeien uit de Verdragen en meer in het bijzonder uit bovengenoemde artikelen, zou omzeilen.

Om te beginnen zou die ad-hocarbitrageovereenkomst immers voor het geschil waarvoor deze overeenkomst is gesloten, dezelfde gevolgen hebben als het betreffende arbitragebeding. De bestaansreden van deze overeenkomst is juist dat deze in de plaats komt van dit arbitragebeding om ondanks de nietigheid van dit beding de gevolgen ervan te handhaven.

Vervolgens betekent het feit dat het hier om een individueel geval gaat niet dat het omzeilen van de verplichtingen van de betrokken lidstaat minder ernstige gevolgen heeft. Deze juridische benadering zou in werkelijkheid kunnen worden gevolgd in een groot aantal geschillen die betrekking kunnen hebben op de toepassing en de uitlegging van het Unierecht, waardoor herhaaldelijk afbreuk zou worden gedaan aan de autonomie van dit recht.

Bovendien zou elk verzoek om arbitrage dat aan een lidstaat wordt gedaan op basis van een nietig arbitragebeding, een arbitragevoorstel kunnen bevatten. Die staat zou dan kunnen worden geacht dit voorstel te hebben aanvaard louter omdat hij geen specifieke argumenten tegen het bestaan van een ad-hocarbitrageovereenkomst heeft aangevoerd. In deze situatie zou er niets veranderen aan de gevolgen van de door deze lidstaat in strijd met het Unierecht aangegane en dus nietige verbintenis om de bevoegdheid van de aangezochte arbitrage-instantie te aanvaarden.

Tot slot vloeit zowel uit het arrest Achmea als uit de beginselen van voorrang van het Unierecht en van loyale samenwerking voort dat **het de lidstaten niet alleen verboden is om zich ertoe te verbinden geschillen die betrekking kunnen hebben op de toepassing en de uitlegging van het Unierecht, aan het rechterlijk stelsel van de Unie te onttrekken, maar ook dat de lidstaten, wanneer dat geschil bij een arbitrage-instantie aanhangig is gemaakt op grond van een verbintenis die in strijd is met dat recht, verplicht zijn om de geldigheid te betwisten van het arbitragebeding of de ad-hocarbitrageovereenkomst op grond waarvan de zaak bij die instantie aanhangig is gemaakt.**⁴

Elke poging van een lidstaat om de nietigheid van een arbitragebeding te verhelpen door middel van een overeenkomst met een investeerder uit een andere lidstaat, zou dus indruisen tegen deze verplichting om de geldigheid ervan te betwisten en zou aldus de oorzaak zelf van die overeenkomst onrechtmatig kunnen maken, aangezien deze in strijd zou zijn met de fundamentele bepalingen en beginselen van de rechtsorde van de Unie.

Bijgevolg oordeelt het Hof dat **de nationale rechter een arbitraal vonnis dat is gebaseerd op een arbitrageovereenkomst die in strijd is met het Unierecht, moet vernietigen.**

⁴ Deze vaststelling wordt tevens bevestigd door artikel 7, onder b), van de Overeenkomst tot beëindiging van bilaterale investeringsverdragen tussen de lidstaten van de Europese Unie (PB 2020, L 169, blz. 1).

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170.